

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/179/2020
Identifikačné číslo spisu: 1115215744
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Branislav Král
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1115215744.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobkyne A. X., narodenej XX. E. XXXX, bývajúcej v L. X. S., H. XXX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Marta Urbánková, so sídlom v Bratislave, Šafárikovo námestie č. 2, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 19C/152/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. augusta 2019 sp. zn. 7Co/155/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) zhora označeným rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) z 5. decembra 2018 č. k. 19C/152/2015-133, ktorým prvoinštančný súd zamietol žalobu žalobkyne na náhradu škody titulom nezákonného rozhodnutia podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Zároveň rozhodol, že žalovanej priznáva náhradu trov odvolacieho konania. Potvrdenie prvoinštančného rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou majúc za to, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a správne vo veci rozhodol.

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala včas dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“). Navrhla rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. V dovolaní uviedla, že ho podáva podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“). Uviedla, že bola od 1. júla 1996 v služobnom pomere ako príslušníčka Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky, pričom od 2. marca 2009 bola zaradená na funkciu vedúci odborný referent referátu zamestnávania, výroby a odbytu Ústavu na výkon väzby v Bratislave so služobným príjmom 1.339 eur. Služobným hodnotením z 5. marca 2010 bola vyhodnotená ako nespôsobilá vykonávať zastávanú funkciu so spôsobilosťou vykonávať iba menej dôležitú funkciu. Proti tomuto služobnému

hodnoteniu podala pripomienky, ktorým nebolo vyhovené. Zároveň proti nemu podala odvolanie, ktoré bolo rozhodnutím Generálnej riaditeľky Zboru väzenskej a justičnej stráže č. GR ZVJS -3-9-3/14-2010 z 19. apríla 2010 zamietnuté. V dôsledku služobného hodnotenia bola následne personálnym rozkazom zbavená svojej pôvodnej funkcie a bola zaradená pre ďalší výkon služby do Ústavu na výkon väzby Dubnica nad Váhom na funkciu strážny, oddelenia ochrany a obrany so služobným príjmom 1.030 eur. Dňa 10. júna 2010 podala na Krajský súd v Bratislave (správnu) žalobu, ktorou sa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia Generálnej riaditeľky Zboru väzenskej a justičnej stráže č. GR ZVJS -3-9-3/14-2010 z 19. apríla 2010, ktorým bolo zamietnuté jej odvolanie proti služobnému hodnoteniu, s tým, že Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 24. januára 2012 sp. zn. 3S/211/2010 zrušil vyššie označené rozhodnutie ako aj služobné hodnotenie Ústavu na výkon väzby Bratislava z 5. marca 2010 a vec vrátil Generálnemu riaditeľstvu Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky na ďalšie konanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 12. marca 2013 sp. zn. 3 Sžo 17/2012 tento rozsudok Krajského súdu v Bratislave potvrdil. Žalobkyňa mala za to, že rozhodnutie o služobnom hodnotení z 5. marca 2010 ako aj rozhodnutie Generálnej riaditeľky Zboru väzenskej a justičnej stráže č. GR ZVJS -3-9-3/14-2010 z 19. apríla 2010 sú v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. nezákonnými rozhodnutiami, ktoré boli zrušené nadriadeným orgánom, vydaním ktorých jej vznikla škoda a nemajetková ujma. Podľa nej v konaní preukázala existenciu týchto nezákonných rozhodnutí, ako aj príčinnú súvislosť medzi nimi a jej vzniknutou škodou a nemajetkovou ujmom, spočívajúcou v zásahoch do jej osobného a pracovného života, prejavujúcou sa pocitmi degradácie, krivdy, nespravodlivosti, bezmocnosti a poníženia, v zastavení kariérneho rastu, zníženia uplatnenia v spoločnosti, znížení dôstojnosti, vážnosti a cti v práci a v rodine. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy vyčísľila sumou 30.000 eur. Súd sa podľa nej absolútne žiadnym spôsobom nezaoberali skutočnosťou, že jej bola spôsobená ujma a to vážnym zásahom do jej práv. Bez povšimnutia všetkých skutkových okolností prípadu, dospeli k predčasnému právnomu záveru. Nesprávnym a nedostatočným vyhodnotením preukázanej skutkovej okolnosti - vzniku náhrady škody a nemajetkovej ujmy, túto nepodriadili pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu žalobkyňou požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je, alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovené. Súd nevyhodnotil všetky dôkazy rovnako z hľadiska ich pravdivosti, hodnovernosti a dôležitosti, neprihliadli na všetko, čo vyšlo v konaní najavo, najmä na skutočnosti, dôkazy a právne závery svedčiacie v jej prospech. Postup súdov preto nebol správny a napadnuté rozhodnutia sú výsledkom nesprávneho právneho posúdenia veci a neobjektívneho hodnotenia dôkazov, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces a práva na súdnu ochranu.

3. Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadrila.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), po zistení, že dovolanie bolo podané včas a na to oprávnenou osobou, pristúpil k skúmaniu splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania a predpokladov prípustnosti dovolania.

5. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.). Jeho účelom je náprava najzávažnejších procesných pochybení (zmätočných rozhodnutí) a riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry. Je prípustné proti dvom skupinám rozhodnutí odvolacieho súdu, a to proti rozhodnutiam postihnutým tzv. zmätočnosťnou vadou (§ 420 C. s. p.) a proti rozhodnutiam zásadnej právnej významnosti (§ 421 C. s. p.). Tým sú zároveň určené dva prípustné dovolacie dôvody, a to dovolací dôvod spočívajúci vo vadách uvedených v § 420 C. s. p. a dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci za splnenia predpokladov uvedených v § 421 C. s. p.

6. Podľa § 420 písm. f) C. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p. treba

rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

8. Dovolací súd v prvom rade skúmal prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C. s. p. Zaoberanie sa týmto dovolacím dôvodom v poradí ako prvým je dané jednak jeho povahou (zmätočnosť konania v zásade znemožňuje posudzovanie správnosti rozhodnutia z hľadiska právneho posúdenia veci), jednak jeho umiestnením v C. s. p. (predchádza dovolaciemu dôvodu vyplývajúcemu z § 421 ods. 1 C. s. p.), a tiež tým, že existencia tohto dôvodu zakladá nielen prípustnosť, ale zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania, v dôsledku čoho sa zaoberanie prípadným ďalším uplatneným dovolacím dôvodom vyplývajúcim z § 421 ods. 1 C. s. p. stáva neefektívnym, a teda bezpredmetným.

9. Za zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. označila dovolateľka podľa nej nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií. Pri špecifikácii tohto dovolacieho dôvodu vyjadrila nesúhlas so skutkovými zisteniami a skutkovými závermi súdov v základnom konaní. Jej námietky v tomto smere neboli spôsobilé založiť vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. Prípadné nesprávne zistenie skutkového stavu totiž nie je podľa Civilného sporového poriadku samostatným dovolacím dôvodom a nie je ani nesprávnym procesným postupom, ktorý by znemožnil, aby dovolateľ uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Dovolací súd navyše nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 C. s. p.).

10. Rovnako Najvyšší súd dospel i k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ani po 1. júli 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania.

11. Dovolací dôvod uplatnený podľa § 420 písm. f) C. s. p. preto nebol daný a dovolanie v tejto časti bolo treba odmietnuť pre neprípustnosť v zmysle § 447 písm. c) C. s. p.

12. Následne dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

13. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

14. Podľa § 432 ods. 1 C. s. p. dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnym posúdení veci. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia,

dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie vecí, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

15. Uplatnenie dovolacieho dôvodu, ktorým je v zmysle citovaného ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. nesprávne právne posúdenie vecí, predpokladá spochybnenie správnosti riešenia právnych otázok odvolacím súdom. Právnym posúdením vecí je činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

16. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie vecí, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle ust. § 432 ods. 2 C. s. p. nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľky riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodovanie odvolacieho súdu a ktorá v jeho rozhodovacej praxi nebola vyriešená.

17. Nie je povinnosťou dovolacieho súdu, aby si právnu otázku, ktorá mala byť riešená odvolacím súdom nesprávne, mal vyvodzovať sám. Naopak jej riadne vymedzenie, t. j. jasné formulovanie, je povinnosťou strany, ktorá je v dovolacom konaní povinne zastúpená advokátom ako kvalifikovaným právnym zástupcom. Jasne formulovaná právna otázka má v prvom rade naznačiť riešenie daného prípadu požadované stranou a v druhom rade potom jej znenie predstavuje všeobecný právny záver aplikovateľný v obdobných prípadoch v budúcnosti.

18. V predmetnej veci však bolo dovolanie v tejto časti postihnuté vadou spočívajúcou v riadnom nevymedzení uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 C. s. p., t. j. v nevymedzení, ktoré právne posúdenie vecí dovolateľka považuje za nesprávne a v čom táto nesprávnosť spočíva. V dovolaní absentuje vymedzenie právnej otázky, resp. otázok, od ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.). Za riadne vymedzenie nesprávneho právneho posúdenia vecí ako aj toho, v čom táto nesprávnosť spočíva, nemožno totiž považovať len opätovné poukazovanie na nedostatočne zistený skutkový stav vecí. Ani samotná polemika dovolateľky s právnymi závermi odvolacieho súdu, eventuálne spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd rozhodol, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú právnu otázku mala dovolateľka na mysli.

19. Je potrebné si uvedomiť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“ (2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali súdy oboch inštancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním). Treba tiež zdôrazniť, že dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení vecí (§ 421 ods. 1 CSP) nie je možné interpretovať a uplatňovať rovnako, ako odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP (8 Cdo 140/2018, 8 Cdo 157/2018). Dovolací súd už opakovane uviedol, že v súvislosti s posudzovaním prípustnosti dovolania nie je oprávnený a ani povinný zakladať svoje úvahy na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli pri svojej argumentácii, že ide o právnu otázku, dosiaľ dovolacím súdom neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP).

20. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd, pretože ak by k tomu pristúpil, dopustil by sa

procesne neprípustného dovolacieho prieskumu, ktorý by bol (všeobecne) v zjavnom rozpore s novou koncepciou právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania, nastolenou prijatím aktuálneho procesnoprávneho predpisu - Civilného sporového poriadku, a zároveň takýto neprípustný dovolací prieskumu by sa (konkrétne) priečil i cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj analogicky sp. zn. 1 Cdo 23/2017, 2 Cdo 117/2017, 3 Cdo 6/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 78/2017).

21. V danom prípade dovolateľka podrobila kritike konanie a rozhodovanie odvolacieho súdu, obširne vysvetľovala, v čom vidí nesprávnosť záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, avšak ani pri posudzovaní podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) nemožno ustáliť, konkrétne ktorú právnu otázku (resp. otázky) riešenú odvolacím súdom považovala za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP).

22. V tejto časti dovolania bol preto daný dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. f) C. s. p.

23. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie dovolateľky odmietol.

24. Úspešnej žalovanej dovolací súd nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože jej v tomto konaní nevznikli.

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.